

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Hedvigs hus – et historisk rids.

En artikel, der i en kortere version, har været publiceret i
Læsø Museumsforenings årsskrift 2014.

Hedvigs hus - et historisk rids

Indledning

Denne artikel vil ved hjælp af mange forskellige kilder kaste lys over historien bag Hedvigs hus, som er et af de få huse på Læsø der har bevaret sit tangtag. Huset blev købt af Læsø Museum d. 8. august 1994 med henblik på restaurering og bevaring for eftertiden.

Historien bliver ikke kun om Huset, men også om de personer der har boet deri. Hvem var de? hvad levede de af? samt andre små episoder der udspillede sig i og omkring Huset.

I dag hedder Huset Hedvigs hus. Tidligere har der været hæftet andre navne derpå, alt efter hvem der har ejet det, eller boet deri. For at undgå misforståelser har jeg valgt at kalde det ”Huset” hele vejen igennem denne beskrivelse.

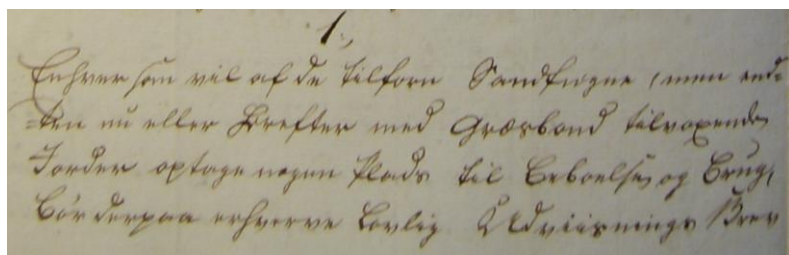

Artiklen indledes med et historisk tilbageblik på Hals sogn, hvor Huset er blevet en slags eksponent for den udvikling der skete i sognet fra den sidste fjerdedel af 1700 tallet og frem. Efterfølgende beskriver jeg Huset fra det blev bygget i 1825 frem til 1950. Grunden til at jeg har valgt at stoppe ved 1950 er, at der i dag findes personer der er mere kvalificeret til at fortælle Husets nyere historie. Der er personer der har boet i Huset, kommet i Huset, eller har kendt dem der har boet deri.

Hals sogns historie

I middelalderen var der stor aktivitet på Læsø i forbindelse med saltsydningen, hvortil der krævedes store mængder træ. Træ til at bygge saltsydehytter, og træ til at brænde under saltkedlerne. Efterhånden var der blevet fældet så meget træ på øen, at jorden blev efterladt bar, og på den måde blev der åbnet op for sandfygning. En af de mere alvorlige følger ved denne sandfygning var, at Hals sogn stor set blev overdækket med sand. Flere og flere indbyggere flyttede da det ikke var muligt at dyrke jorden, og vejforholdene led også derunder. Sognet mistede sin kirke, da der kun var få tilbage til at betale kirkeskatten. Men heldigvis aftog sandflugten og der begyndte atter at vise sig muligheder for at flytte tilbage til sognet.

Tilbageflytningen til sognet startede i den sidste fjerdedel af 1700 tallet. Det ses af et dokument fra Rentekammeret til den daværende landfoged på Læsø. Dokumentet findes i dag på Landsarkivet i Viborg. I dokumentet står der blandt andet

1. Enhver som vil af de tilforn sandfugne, men enten nu eller herefter med Græsbonde tilvoxede Jorder optage nogen Plads til Beboelse og Brug bør derpaa erhverve Lovlig udviisnings Brev af Grund Eyerne, eller deres Befuldmægtiget, Landfogden, i

hvilket udviisnings Brev Pladsens Størrelse og Indhold af Qvadrat allen bør beskrives og

Landfogden være forbunden uden Betaling i tvende Mænds overværelse, at udviise og afpæle; samt derover en Forretning at forfatte, som Amtmanden tilstilles, for samme her til Kammeret at indsende. – Udi denne Forretning maatte tillige indføres de Vilkaar, som indgaaes af den til Pladsens Indtagende, sig anmeldende, og maae i øvrigt ved udviisningen paasees, at det ikke skeer paa saadanne Steder, hvorved nye Sandflugt kunde foraarsages.

2. De til hvilke saadanne Pladser blive udviiste bør tilforbindes inden et Aars Forløb, at have bebygget og indhægnat den udviiste Jord ved Dige eller Grøft; Og skulle Grunden være af den Beskaffenhed, at ingen Grøfft deraf til Varighed kand opkastes, drager Landfogeden Omsorg for, at de til Indhægningen udfordrende Tørv, vorder den nye Beboere andenstæds udviist, hvor det, uden at foraarsage enten nye Sandflugt, eller Skade paa anden Goed Jord, best kan Lade sig gjøre.

3. Forsømmer den, som Pladsen er udviist, at bebygge og indhægne samme inden foreskrevne Tiid; maae Pladsen overlades til en Anden uden Prætention af den første, som dertil en Gienpart af udviisnings Brevet sig maae Reversere.

Der blev lavet et udvisningsbrev til de nye besiddere på de sandfugne jorder. Men de fik ingen skøde eller andet adkomstdokument derpå, og det er i dag en stor hjælp til at identificere de huse og gårde der på den måde, og på den tid blev etableret i Hals sogn. I Læsø Birks skøde- og panteprotokoller findes anmærkninger om manglende adkomst til givne ejendomme. Et par eksempler på anmærkning følger her: ”Anmærket, at Sælgeren paa indbemelte ingen tinglyst Adkomst har” og ”Debitors Skjøde paa det indbemeldte Pant har Anmærkning om at der for den foregaaende Eier af Huset, intet Adkomst findes læst,”

Lignende anmærkninger findes også på senere skøder i forbindelse med salg af Huset.

Huset er som tidligere nævnt med tangtag. I dag er der ca. 20 gårde og huse tilbage på Læsø med tangtage, hvoraf de fleste findes i Østerby. Grunden hertil skal ses i den nybygning der skete fra sidste fjerdedel af 1700 tallet og fremefter i Hals sogn og specielt i Østerby. Jeg vil tillade mig at konkludere at ”nybyggerperioden” er skyld i at der trods alt findes en del huse med tangtag i Østerby og i Hals sogn. Men kommende undersøgelser af husenes historie må be- eller afkræfte denne teori.

Ole Christian Østerby

Huset første Ejer og bygmester Ole Christian Østerby som han kaldtes, (hans rigtige navn var Ole Christian Stephansen) ejede et andet hus i Østerby inden han byggede Huset; men han havde sat sig i gæld af en størrelse han ikke kunne betale, hvilket dermed blev årsagen til at Huset blev bygget.

Den 2. juli 1825 var han indkaldt til møde ved Læsø Lands forligelsescommission, hvor følgende blev indskrevet i forligsprotokollen:

Anno 1825 den. 2^{den} Juli blev Læsøe Lands Forligelses Commissions holdet i Klitgaard af de beskikede Forligelses Commissiarer – Hvordan blev foretaget den til i Dag opsatte Sag, paaklaget af Mad. Berbom contra Ole Christian Østerbye af Østerbye, betreffende resterende Rente af en hende tilhørende Capital 138 Rbd. Sølv efter Pante Obl. af 11te Sept. 1819. – Hr. Birkedommer Berbom mødte som Laugværge paa Mad. Berboms Vegne og Debitor Ole Christian Østerbye mødte ligel. og erklærede ar det ikke er ham mueligt at tilveiebringe de resterende Renter; men var villig at overdrage Mad. Berbom det ham tilhørende Stæd i Østerbye, bestaaende af 7 Fag Huus, med tilliggende Ejendomme, Afgrøde, 1 Koe, 2 Faar med 2de Lam, 7 Gjæs, 1 Bord, 1 Sengested, 1 Kobber The Kjædel og Jernplade til 1 Kakkelovn til fri Raadighed og disposition, imod at Hun afgiver den berørte Pante Obl. af 11te Sept. 1819 med vedbørlig Qvittering saavel for Capital som Renter og Akkordere ham mod Familien har Boepæl i Huuset til næstkommende 1ste May, der

saaledes fra hans Side opfyldes under Execution efter Loven – Og Hr. Birkedommer Berbom modtog, paa sin Svigerdatter Mad. Berboms Vegne dette Forliigs Tilbud i alle dele, der bekræftedes med begge Parters Underskrift heri Protokollen. Paa min Svigerdatters Vegne som Laugværge i denne Sag Berbom. Ole Christian Østerbye med paaholt Pen.

Til venstre ses et stykke af Huset med tangtaget og bindingsværket, akkurat som da det blev bygget.

Ole Christian Østerbye mistede stort set alt hvad han ejede. Han ville komme til at stå uden tag over hovedet når han kom frem til ”næstkommende 1ste May”, hvilket var d. 1. maj 1826.

Løsningen på Ole Christian Østerbys boligproblem blev, at han måtte i gang med at bygge et nyt hus, hvilket skete i efteråret 1825, og dermed startede Husets historie.

Oplysningerne om Husets opførelse findes i det lånedokument som Ole Christian Østerbye blev nødt til at udfærdige:

Aar 1825 den 21de November blev Læsøe Birketingsret sat og holdet, da nedenstaaende Panteforskrivelse blev tinglæst.

Jeg Underskrevne Ole Christian Østerbye tilstaaer og hermed gjør vitterligt, at ieg retmæssig Gield skyldig er til Strandingscommissionair Lars Søren Smith fra Langstrædegaard herpaa Læsøe den Summa 45 rbd. Sedler, hvoraf ieg lover og forbinder mig til at svare lovlig Rente 4 pCto som erlægges til hvert Aars 11te December til velbemeldte min Creditor, saa og Capitalen beskrevne fem og fyrgetjve Rigsbankdaler Sedler at tilbagebetale efter et fierding Aars Opsigelse fra en af Siderne. Til Sikkerhed for Capital og Renter pantsætter ieg herved med første Prioritets Panterettighed det af mig dette Efteraar opførte Huus 5 Fag i Østerbye under Hals Sogn, med den dertil lagte umatriculerede Eiendom, saaledes som den er eller i Tiden forbedret bliver samt den paa samme voxende Afgrøde, det Aar Capitalen Løskjyndiges eller udbetales. Videre pantsætter ieg med samme Prioritets Ret min Biergelod og forventende Fortienester ved indfaldende Strandinger herved Øen, som han bemjndiges herved til at modtage og oppebære og afgaaer saaledes paa foreskrevne Capital, dog har han lovet mig Andeel deraf til min og families Understøttelse og -holdning, i Forhold til Indtægten. Hvilket Pant skal saaledes som meldt, tiene velbemeldte min Creditor hr. Smith og Arvinger, eller hvem anden denne min Panteforskrivning med lovlig Adkomst ihænde haver, indtil fornævnte 45 Rbd. med Renter og Omkostninger skadesløs i en hver Henseende, Opsigelsen indbefattet, af mig eller mine Arvinger ere udbetalte. Dets til Stadfæstelse under min Haand og Segl, og derhos til Vitterlighed formaaet overværende 2de Mænd med mig at underskrive. Læsøe den 14de November 1825, Ole Christian Østerbye (L:S) Som Vitterligheds Vidner underskriver Bernt Madsen, Mads Berntsen. Tinglÿst inden Læsøe Birketing den 21de November

1825, i Justits Protocollen extraheret, og i Pantebogen paa Fol. 173 ordlydende indført, teste Berbom

I forbindelse med min research undersøgte jeg også auktionsprotokollerne for året 1825, da det kunne tænkes at Ole Christian Østerby havde købt materialer til Huset på en af de auktioner der var indført deri; men det var ikke tilfældet. I stedet viste det sig, at det oftest var øens pengemænd der foretog opkøbene ved auktionerne over strandet gods.. Netop Ole Christian Østerbys kreditor Lars Søren Smith fra Langstrædegaard optrådte tit i disse auktionsprotokoller som en ivrig køber. Det må derfor konkluderes, at grunden til at lånedokumentet blev udfærdiget efter at byggeriet var færdig er, at de 45 rbd. for det meste dækker over byggematerialer som Lars Søren Smith har leveret til byggeriet. Et mønster der ofte ses i skøde- og panteprotokollerne.

Vi skal nu frem til 1833 før vi finder de næste interessante dokumenter. Det første er en aflysning af obligationen der blev udstedt for det lån som Ole Christian Østerby optog da han havde bygget Huset:

Panteobligation af 14 Novbr. 1825 fra Ole Christian Østerbye til L.S. Smith paa Langstræde Gaard for 45 rbd. Sedler med Pant i et Huus i Østerbye, og en Bjergelod. Qvitteringen er saalydende: Til Afdrag paa denne Obligations Summa er mig i dag betalt 25 rbd. Sedler, skriver fem og tyve Rigsbankdaler Sedler, som herved tilstaaes af mig. Langstrædegaard den 27 Febr. 1825, L.S. Smith. Da Resten af denne Obligations Sum navnlig 20 rbd. Sedler er mig i dag Contant betalt af Debitor, saa kan denne Obligation fra min Side udslettes af Panteprotocollen. Langstrædegaard den 28 Januar 1833, L.S. Smith. Afljyst inden Læsøe Birketing den 25 Febr. 1833, og Qvitteringen protocolleret Folio 343 og 344, C.M.R. Ørum

Det andet dokument er en obligation, som viser at Ole Christian Østerby har optaget et lån i Huset på 50 rbd. Sølv. En del af pengene er gået til den aflyste gæld, og den anden del af pengene må være gået til en udvidelse af Huset. Det ses nemlig af panteobligationen at Huset nu er på 9 fag. Da det blev bygget i 1825 var det blot på 5 fag.

På billedet til venstre, som er fotograferet i 2014, ses hvordan 5 fag kan tage sig ud.

Her følger obligationen:

Jeg underskrevne Ole Christian Østerbye, boende i Østerbye paa Læsøe, tilstaaer herved at være udi retmæssig Gjeld skyldig til Strandingscommissionair og Kjøbmand Axelsen ibid. den Summa 50 rbd. Sølv, som jeg herved forbinder mig at tilbagebetale efter et Fjerdingaars Opsigelse og imidlertid saalænge Capitalen hos mig er henstaaende, forrenter den med fire Procent aarlig, der forfalder hvert Aars 11te Dcbr. og erlægges i Creditors Bopæl. Til Sikkerhed for denne mig laante Capital halvtredsindstyve Rigsbankdaler Sølv med Renter og muelige foraarsagende Omkostninger, Opsigelsen indbefattet, pantsætter jeg herved med første Prioritets Panteret, det af mig paaboende i Aaret 1825 opførte Huus, beliggende her i Østerbye, og er bestaaende af 9 Fag, som i Brandkassen

er forsikret for 430 rbd. Sølv, med tilliggende Eiendom, der ei endnu er ansat i Hartkorn; og skal dette Huus med Eiendom, i den Stand det nu er og herefter forbedret bliver, tjene benævnte min Creditor, eller enhver anden retmæssig Eier af denne Pante Obligation til god Sikkerhed indtil Capitalen, Renter og Omkostninger i et og alt skadesløs er tilbagebetalt og godtgjort. Denne Panteobligation udstædes herved under mit Navn og Segl i Nærværelse af 2de Vitterlighedsvidner, nemlig Poul Smith og Peder Degn, begge her af Østerbje. Østerbje paa Læsøe den 21 Febr. 1833, Ole Christian Østerbje /:med paaholden Pen:/ (L:S) Nærværende til Vitterlighed, Poul Smith (L:S) Peder Degn (L:S) Læst inden Læsøe Birketing den 25 Febr. 1833 og protocolleret folio 344; hvorhos bemærkes at Debitor ikke findes at have tinglæst Adkomst paa det Pantsatte, C.M.R. Ørum.

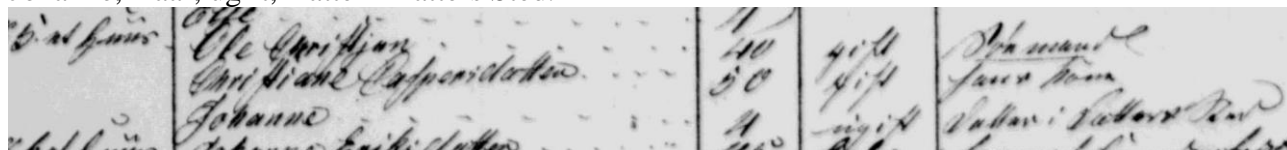
Bemærk notitsen om den manglende adkomst, hvis betydning er forklaret tidligere i artiklen

I 1834 blev der over det ganske land foretaget en folketælling, som gør at vi kan se hvordan Ole Christian Østerbys husstand så ud på det tidspunkt:

Ole Christian, 40 år, gift, Sømand.

Christiane Caspersdatter, 50 aar, gift, Hans kone

Johanne, 4 aar, ugift, Datter i Datters Sted.

Udsnittet er fra den originale folketælling.

Ikke den store familie, hvilket harmonere med den liden størrelse Huset startede med. Ole Christian og Christiane blev gift inden de flyttede ind i Huset. Vielsen skete d. 12. februar 1815 i Byrum kirke. De havde ingen fælles børn.

I 1835 indfrie Ole Christian sin gæld i forbindelse med at han solgte Huset til en mand ved navn Peder Terben Jørgensen. Her ses aflysningen af panteobligationen:

Panteobligation af 21 Febr. 1833 fra Ole Christian Østerbje til Strandings-commissionair, Kjøbmand Axelsen for 50 rbd. Sølv med 1st Prioritet i et Huus i Østerbje, med umatriculeret Jord. Qvitteringen er saal: Denne Obligations paalydende Summa med Renter til Dato, er i dag betalt og indfriet, som tilstaaes og for qvitteres. Østerbje den 17de April 1835, P.C. Axelsen. Afljyst paa Læsø Birketing den 27 April 1835, og Qvitteringen protocolleret Folio 434, C.M.R. Ørum.

Peder Terben Jørgensen

Husets næste ejer hed Peder Terben Jørgensen, som det ses af det skøde der blev udfærdiget da Ole Christian Østerby solgte Huset. – Skødet følger her:

Jeg underskrevne Ole Christian Østerbje, boende i Østerbje paa Læsø, tilstaaer og herved vitterliggjør, at jeg har solgt og afhændet, ligesom jeg nu herved bortsælger, skjøder og afhænder til Baadskipper Peder Terben Jørgensen ibid., det mig tilhørende Huus, beliggende her i Bjen, og som af mig er opbyggt paa de øde og sandfugne Jorder udi Hals Sogn, bestaaende af 9 Fag, der i Landets almindelige Brandkasse er forsikret, og hvortil hører et Stykke Jordsmon, der dog ei endnu har været saa længe udviist, at det er matriculeret, alt for den accorderede Kjøbesum 100 rbd. Sølv. Og da jeg for bemeldte Kjøbesumma Et Hundrede Rigsbankdaler Sølv har faaet behørig Rigtighed, saa fraskriver jeg mig herved al Ret og Rettighed jeg som Eier hidtil har haft til bemt. Huus med Eiendom, og overdrager samme i enhver Henseende til Kjøberen ovennævnte Peder Terben

Jørgensen, og Arvinger, som deraf fra nu af skal være ret Eier, og deraf maa gjøre sig saa nyttig og gavnlig, som en ret Eier bedst veed og kan paa lovlig Maade. I Huset forbeholder jeg mig og Familie Beboelse til 1st Mai 1836, og det da ved samme værende Gjødskning, den nedlagde Sæd og alle muur og nagelfaste Dele, hvorføre jeg har faaet Vederlag efter Overenskomst, følger med, uden Paataale af mig eller Arvinger i navnlige Maader, hvorhos bemærkes, at det ingenlunde er ved dette, Skjøde, Rettigheder til disse Dele overdrages. Dette Skjøde udstædes herved under mit Navn og Segl, i Nærværelse af 2de Vitterlighedsvidner. Østerbje paa Læsøe den 17de April 1835, Ole Christian Østerbje med paaholdt Pen (L:S) Som Overværende til Vitterlighed, P.C. Axelsen (L:S) Pouel Smith (L:S) Forevist Branddirecteuren paa Læsø d. 21. April 1835, og er den nye Eier tilført Forsikringsprotocollen p. 258, Krogstad. Fra Skattevæsenets Side er intet til Hinder for dette Skjødes Tinglæsning. Klitgaard d. 28 April 1835, S. Gjern. Til Fattigkassen erlagt 8 sk. Bjr. Præstegr. d. paa Læsøe d. 27 April 1835, Jantzen. I 1/2 pC. Afgift er betalt 3 mk. Sølv ved 3 mk. 2 sk. Repstvr., C.M.R. Ørum. Læst paa Læsø Birketing den 27de April 1835 og protocolleret Folio 434 og 435.

Anmærkning: Der findes intet Adkomst læst for Sælgeren, enten paa det ved nærværende Skjøde afhændede Huus eller Jord, C.M.R. Ørum.

At der om den Handel, der er sluttet imellem Undertegnede i Henhold til Skjøde af Dags Dato, hvorved jeg Ole Christian har overdraget mit Huus til Peder Terben Jørgensen for 100 rbd. Sølv, ingen Kjøbecontract har været oprettet, men allene mundtlig Aftale, tilstaaes herved med vor Underskrift under Tilbud af Eed. Østerbje paa Læsøe den 17de April 1835. Som Sælger, Ole Christian Østerbje med paaholdt Pen. Som Kjøber P.T. Jørgensen.

Peder Terben Jørgensen som nu havde købt Huset blev gift d. 10. januar 1830 i Vesterø kirke med Giertrud Sørensdatter Bæk. Forloverne var Søren Christensen og Jørgen Sulbæk. Ved vielsen var Peder 25 år og Matros fra Østerby. Giertrud var 32 år og jorddyrkerske fra Vesterø. På tidspunktet for indflytningen i Huset havde de to børn, begge drenge som hed Søren Peder Pedersen og Lars Bjørn Pedersen.

Peder Terben Jørgensen var tilsyneladende ikke i stand til selv at betale Huset, og måtte derfor låne pengene, hvilket ses af følgende panteobligation. Det skal bemærkes, at der nu er hæftet et stednummer på Huset "325". Dette nummer kan efterfølgende bruges til at følge Huset i diverse arkivalier. I 1844 blev disse stednumre afløst af matrikelnummersystemet som vi kender i dag:

"RN 325" Jeg underskrevne Peder Terben Jørgensen af Østerbje paa Læsøe tilstaaer herved at være udi retmæssig Gield bleven skyldig til Strandingscommissionair og Kjøbmand Axelsen ibid. dem Summa 100 rbd. Sedler, som tilbagebetales efter et Fjerdingsaars foregaaende Opsigelse og forrentes med Fire Procent pro anno til enhver 11te Dec. Til Sikkerhed for disse mig laante Et Hundrede Rigsbankdaler Sædler pantsætter jeg herved med første Prioritets Panteret det mig efter Skjøde af Dags Dato tilhørende Huus her i Bjen, bestaaende af 9 Fag, der i Brandkassen er forsikret, med tilliggende Eiendom som ei endnu er bleven matriculeret, og skal dette Pant gives til god Sikkerhed indtil Capitalen, Renter og Omkostninger skadesløst er tilbagebetalt og godtgjort. Denne Panteobligation har jeg selv egenhændig underskrevet og forseget i Nærværelse af 2de Vitterlighedsvidner. Østerbje paa Læsøe den 17de April 1835, P.T. Jørgensen (L:S) Som overværende til Vitterlighed, Pouel Smith (L:S) Ole Christian Østerbje med ført Pen (L:S) Læst paa Læsø Birketing den 27de April 1835 og protocolleret Folio 435.

Anmærkning: For Udstæderen af Debtors Skjøde m.m. det ved nærværende Obligation Pantsatte findes intet Adkomst, C.M.R. Ørum.

Her ses et udsnit af et matrikelkort der er udfærdiget i 1817. Men som det er normalt med de gamle kort, så blev de brugt i mange år efter. Oprindeligt var der ingen udmålte matrikler på den øverste del, men efterhånden som der flyttede flere ud på de sandfugne jorder blev de opmålt. Ved matrikuleringen i 1844 fik Peder Terben Jørgensens ejendom matrikelnummer 49.

Den 25. februar 1836 blev Peder Terben Jørgensens søn Peder Terben Pedersen født. Han blev dermed det første barn der blev født i Huset.

Barnet blev døbt i Byrum kirke d. 10 april samme år. – Her ses udsnittet fra kirkebogen:

den 25 febr	Peder Terben Jørgensen	Søhn af Peder Terben	Larsen Peder Terben Jørgensen
	væsin den 10 febr 1844	den 10 april	far og moder: Gjertrud Sørensdatter
	af Læsø sogn		forældre: og Brænde i Byrum Kirke

Folketællingen der blev lavet i 1840 er desværre ikke bevaret for Læsøs vedkommende, derfor er den næste folketælling i rækken den fra 1845, som ses her:

Hjørring amt, Læsø, Hals sogn, Østerby, et huus.

Peder Terben Jørgensen, 41 aar, født i Hals sogn, gift, Vagermand, Huusmand og Fisker

Gjertrud Sørensdatter, 45 aar, gift, født i Vesterø sogn, Hans Kone

Søren Pedersen Terben, 15 aar, ugift, født i Hals sogn, Deres Barn.

Lars Bjørnsen Terben, 12 aar, ugift, født i Hals Sogn, Deres Barn.

Peder Terben Jørgensen, 9 aar, ugift, Født i Hals Sogn, Deres Barn.

I 1848, ses følgende om brændevinsbrænding at være sket på Læsø:

Efter et fra det Kongelige Generaltoldkammer og Commerce Collegium under d. 29. Juli d.A. indgaaet Forslag til Indbyggerne paa Læsø, om at ophæve den dem ved allerhøjeste Resolution af 28de Marts 1738 fra ældre Tider tilkommende Frihed til at brænde Brændeviin til eget Brug, uden deraf at svare Afgift, imod en Godtgjørelse af 15 Rd. pr. Tønde Hartkorn en Gang for alle, hvilken Godtgjørelse for heele Øen vil udgiøre circa 4335 Rd. – har Sogneforstanderskabet hersteds ved Tillysning ved Byrum og Westerøe Kirke afvigte 10de denne opfordret Beboerne til at møde paa Tingstuen i Dag, for at afgive deres Beslutning for eller imod Forslaget.

Ovennævnte det Kongelige Generaltoldkammer og Kommerce Kollegii Forslag, der gjennem Amtet under d. 3 f. M., er tilstillet Politimesteren hersteds og af denne under den 1st d. M. meddelt Sogneforstanderskabet til Betænkning, er os i Sogneforstanderskabets Overværelse af Formanden lydelig forelæst og forklaret, hvorefter undertegnede Beboere af Læsø have erklæret sig saaledes:

A. For at bibeholde Brændeviins Friheden, og

B. For at hæve Brændeviins friheden imod den tilbudte Godtgjørelse.

Der var et stort flertal der ønskede at bibeholde brændevinsfriheden. For Østerbys vedkommende er argumenterne for at bevare friheden samlet i efterfølgende dokument, hvor Peder Terben Jørgensen er medunderskriver.

Ifølge Opfordring af Øens Sogneforstanderskab om at afgive speciel Erklæring over hvorvidt vi, som Hartkornseiere paa Læsø ønsker: enten at beholde den os fra ældre Tider allernaadigst tilstaaede Frihed at brænde Brændeviin til eget Forbrug; eller derpaa at renoncere imod en Godtgjørelse af 1 Rd. pr. Tønde Hartkorn aarlig, eller 15 Rd, pr. Td. Hartkorn en Gang for Alle; afgiver vi undertegnede Beboere i Østerbye, efter omhyggelig Overveielse af Omstændighederne den Erklæring at, i hvorvel ovenmt. Frihed ikkuns af os heri Byen, med Undtagelse af een Mand afbenyttes i saare ringe omfang, ønsker vi dog at beholde denne nedarvede Frihed, der stædse har været anseedt som en Frihed for Enhver der paa en fornuftig Maade vil afbenytte samme, ja endog i den Grad at vi antager vore Ejendomme ville tabe betydeligt i deres Værdie om samme blev os berøvet. – Vi beder derfor at vor Landsfaderlige Regjæring allernaadigst lader os beholde denne gamle Frihed ubeskaaret, saameget mere Som Sagen i sig selv, er aldeles ubetydelig for hele Staten men dog af os, og vi formene tillige af størstedelen af Øens øvrige Hartkornsejere, ansees, i Forening med vor Ligeledes fra ældre Tider tilstaaede Handels og Mølle Friheder, at kan betragtes som et Slags Vederlag for de mangehaande Tab og Afsavn vi, maae lide som Følge af Øens afsondrede Beliggenhed. - Østerby paa Læsø den 12te Septb. 1848, ærbødigst (blandt mange andre) P.T. Jørgensen

Interessant er det at læse i dokumentet, at beboerne mener at deres ejendomme, og dermed også Huset, vil falde i værdi, såfremt friheden til at brænde brændevin forsvinder,

Her ses Peder Terben Jørgensen med sin familie ved folketællingen i 1850:

Hjørring amt, Læsø, Hals sogn, Østerby, et Huus.

Peder Therben Jørgensen, 46 aar, gift, født her i Sognet, Huusfader og Fisker.

Gjertrud Poulsdatter Bach, 52 aar, gift, født i Vesterø Sogn, Hans Kone.

Søren Peder Pedersen, 20 aar, ugift, født her i Sognet, Deres Barn, Fraværende i Coffardifart.

Lars Bjørn Pedersen, 17 aar, ugift, født her i Sognet, Deres Barn.

Et Hus i Østerby, Hals sogn, Læsø herred, Hjørring amt:
Peder Terben Jørgensen, 51 aar, gift, født i Vesterø Sogn, Sømand og Huusfader, Lutheraner.
Gjertrud Poulsdatter Bak, 57 Aar, gift, født her i Sognet, Hans Kone, Lutheraner.
Søren Peder Pedersen, 25 aar, ugift, født her i Sognet, Søn, Sømand, Lutheraner.
Lars Bjørn Pedersen, 22 aar, ugift, født her i Sognet, Søn, Sømand, Lutheraner, farer i Coffardifart
Peder Terben Pedersen, 20 aar, ugift, født her i Sognet, Søn, Sømand, Lutheraner, farer i
Coffardifart.

Ved folketællingen i 1860 ser familien ud som følger:

Hjørring amt, Læsø herred, Hals sogn, Østerby, et Huus.
Peder Terben Jørgensen, 56 aar, gift, født i Hals sogn, Sømand og Huusfader.
Giertrud Poulsdatter Bek, 62 aar, gift, født i Vesterø sogn, Hans Kone.
Søren Pedersen, 30 aar, ugift, født i Hals sogn, Deres Barn, fraværende i Koffardifart.
Lars Bjørn Pedersen, 27 aar, ugift, født i Hals sogn, Deres Barn, fraværende i Koffardifart
Peder Terben Pedersen, 25 aar, ugift, født i Hals sogn, Deres Barn, fraværende i Koffardifart.
Johanne Larsdatter, 16 aar, ugift, født i Byrum sogn, Tjenestepige.

Samme år som folketællingen, nemlig i 1860, nærmere bestemt juleaftensdag foretog Peder Terben Jørgensen en handling, hvorved han kunne miste sit hus, hvilket fremgår af det følgende dokument, som er fundet i Læsø birks fogedprotokol:

Aar 1860 den 24 Decbr. om Formiddagen Kl. 10 blev denne Protokol aabnet paa Læsø Thingstue af Kongens Foged i Overværelse af Vidnerne Poulsen og L.M. Tange, hvor da for Protokollen fremstod Arrestanten Jørgen Jørgensen og begiærede den ham paalagte Varetægtsarrest hævet idet ham til Sikkerhed for hans Tilstedeblivelse m.v. fremstillede som Cautionister sin Broder Peder Terben Jørgensen der eier et Huus i Østerby samt Gaardmand Søren Pedersen Krogbek af Byrum, hvilke Cautionister paatage sig at indestaae for bemeldte Jørgen Jørgensens Tilstedeværelse og Møde for Retten paa Anfordring ligesom og at indestaae for, at Løsladte ikke begiver sig til sit Hjem hvor hans Steddatter Ane Larsdatter har Ophold. Paa Grund af den stillede Caution og da den indtraadte strænge Vinter dels vil forhindre Flugt herfra Øen og dels idet den hindrer Communicationen med Fastlandet ved at standse Sagens hurtige Gang vil forøge Løsladtes eventuelle Straf ved en lang Arrest fandt Fogden Anledning til fortiden at have Jørgen Jørgensens Arrest idet denne gjordes opmærksom paa, at Arresten igjen vil effectueres saasnart een af de givne Betingelser overtrædes eller Fogden for øvrigt finder Anledning dertil. Forretningen sluttet, blandt underskrivernes ses Peder Terben Jørgensens søn Lars Bjørn Pedersen der underskrev paa vegne af sin far.

Hvad der videre skete i denne sag er en anden historie, men Peder Terben Jørgensen må have haft styr på sin bror, for han beholdt Huset.

Peder Terben Jørgensen kone Gjertrud Sørensdatter døde d. 8. April 1862 og blev begravet på Byrum kirkegård d. 15. April. I kirkebogen står der ”Hmd. Peder Terben Jørgensens Hustru i Østerby. Første Ægteskab, 65 Aar.”

I skifteprotokollen er der indført en dødsanmeldelse:

”Aar 1862 den 8de April anmeldtes at Huusmand Peder Terben Jørgensens Hustru Giertrud Sørensdatter af Østerby i dag er død. Anm. af Huusmand Knud Nielsen. ”

Enkemanden forbliver hensiddende i uskiftet Boe”.

Den. 5. maj 1862 solgte Peder Terben Jørgensen Huset til sin mellemste søn Lars Bjørn Pedersen, som dermed blev den næste ejer i rækken.

Lars Bjørn Pedersen

Her følger skødet, der samtidig er en aftægtskontrakt, som overdrager Huset fra Peder Terben Jørgensen til sønnen Lars Bjørn Pedersen:

Jeg undskr. Peder Terben Jørgensen af Østerby paa Læsø, skjøder herved og overdrager fra mig og mine andre Arvinger til min Søn Lars Bjørn Pedersen efternævnte mig i bemeldte Østerby tilhørende Eiendomme, nemlig a) Huset No 325 med Bygninger og Jorder af Htk. 1 Fkr. b) Huset No 305 Lit. B med Bygning og Jord af Do. 1 ¾ Alb. dog med den Indskrækning herefter gjøres. C) den mig ved Arvefæstebrev af 6 Mai 1855 tilsagte Ret for 50 Aar fra 1st Mai s. A. til Hedelodden nordenfor Østerby til Gaarden No 233 i Hals Sogn, og d) den mig tilhørende Besætning, Ind og Udboe samt andet Løsøre ligeledes med de Indskrækninger og Undtagelser herefter gjøres, og i øvrigt paa følgende Vilkaar. Saalænge jeg lever er Kjøbereren og efterkommende Eiere pligtige at yde mig forsvarlig og al fornøden Underholdning og Pleie; men skulde jeg ikke finde mig tilfreds med saaledes at leve og nyde mit Ophold i Forening med Eieren, skal denne være pligtig at indrette for mig et passende og forsvarligt Værelse med Kakkellovn og tilhørende Ildsted, ligesom

Loftsrummet over Aftægtsleiligheden forbeholdes mig, saavel som fri og ubehindret Adgang i Gaarden og til Brønden. Som Aftægt leveres mig i dette Tilfælde med Halvdelen til hvert Aars 1st Mai og 1st Novbr. 1 Td. 6 Skp. Rug og 1 Td 2 Skp. Byg, gode Kjøbmandsvare og lovligt Maal, og som af Eieren for mig besørger formalet, Baget og i øvrigt tilberedt som paafordres. Videre leveres mig til hvert Aars Mortensdag 1 Td. Kartoffler, 1 Lispund Flæsk naar der holdes Griis paa Stedet, i andet Fald derfor 1½ Lispund Kjød, 2 Lispund tørrede Torsk eller Rødspetter, 3 Potter Tran, 4 pund Lys, 4 pund Sæbe og ½ Skpr. Salt. Daglig leveres mig 1

Potte nymalket Mælk eller naar dette ei haves af Køerne paa Eiendommene, da derfor 1 Potte Øl. Endelig leveres mig i hvert Aars rette Bjergningstid 14 Læs Tørv á 14 Snese og 2 Læs Lyng af forsvarlig Størrelse og Godhed; ligesom og i det Tilfælde jeg nyder særskilt Aftægt ydes mig al fornøden Opvartning og Pleie, især i Sygdoms- og Alderdomstilfælde. Saalænge jeg lever forbeholder jeg mig Bygningen paa Stedet No 305 Lit. B, som jeg selv vedligeholder og modtager Leieafgiften af, og skulde jeg blive tilsinds, selv engang at tilflytte og beboe dette Huus, da skal Eieren være pligtig at levere og yde mig hele den ovenfor accorderede Aftægt der. Derimod er aldeles undtaget fra Salget, vedbliver saaledes at være min Eiendom og deles ved min Død mellem samtlige mine Arvinger, forsaavidt det da maatte være i Behold, 2 Sengeklæder, min afdøde Kones Gangklæder, mine Tømmerredskaber, hvad vævet og værket Tøi der for Øieblikket fordres i Huset, det Bohave og Kjøkkentøi jeg til Brug under Aftægten maatte behøve og ansee mig fornødent, samt endelig min Fjerdedel i Østerby Vagerbaad og Halvdelen af min Fiskejolle – den anden Halvdel er overdraget Kjøbereren. – Naar jeg ved Døden afgaaer er Eieren pligtig, uden noget Vederlag, at lade mig anstændigen begrave efter Øens Skik og Brug. Foranførte Aftægt og anden Rettighed forsikkres herved i alt det Afhændede med 1st Prioritet, og alene formedelst Brugen af det stemplede Papir, anslaaes Aftægten til aarligen 62 Rbd., eller for 5 Aar 310 Rbd. Begravelset beregnes til 20 Rbd., og som Kjøbesum er mig vederlagt 200 Rbd., i alt 530 Rbd.

Det Solgte overdrages Kjøbereren med de Rettigheder og Byrder samme hidtil har været mig tilhørende, følgelig har jeg intet Ansvar, at der for de tidligere Eiere af Eiendommen ei gives

Skiftet efter ham følger her:

Aar 1864 den 1st Novber. om Eftermiddagen mødte i Skifteforvalterens Forfald hans const. Fuldmægtig Hoffmann med Vidner Sogfd. H. Gydesen og P.W. Christensen paa Lars B. Pedersens Bolig i Østerby for at foretage Registreringsforretning efter Peder Terben Jørgensen, Aftægtsmand paa Stedet. Bemeldte L.B. Pedersen var tilstede og angav at den Afdødes Arvinger var hans Sønner Søren Pedersen 39 Aar, Comparenten Styrmand Lars Bjørn Pedersen 30 Aar og Peder Terben Pedersen 28 Aar, fortiden udcommanderet med Linieskibet Skjold. L.B. Pedersen paaviste den Afdødes Efterladenskaber der registreredes og vurderedes sl:
Mere vidste L.B. Pedersen ikke at angive Boet tilhørende, og forblev alt det Registrerede i hans Bevaring da han lovede derfor at være ansvarlig og forment snart at erholde Boet extraderet efter Erhvervelse af de fornødne Documenter fra hans fraværende Broder, hvortil han lovede at føie Foranstaltning. Samlingen hævet og Skiftet udsat, Lars Bjørn Pedersen, H. Gydesen, P.W. Christensen.

D. 17. december 1864 døde Lars Bjørn Pedersens Kone, Ane Kirstine Christensen. Hun blev begravet på Byrum kirkegård d, 23 december. I kirkebogen står der: ”Styrmand Lars Bjørn Pedersens Hustru i Østerby. Første Ægteskab - 34 Aar” Skiftet efter hende blev først foretaget i 1870.

I mange forskellige arkivalier har Peder Terben Jørgensen været opført med husene nr. 305, som han overtog fra sine forældre, og 325. I det efterfølgende dokument ses, at sønnen Lars Bjørn Pedersen bortfæster nr. 305, men ved en skrivelse fra Indenrigsministeriet får han lov til at sælge det i stedet.

Jeg underskr. Lars Bjørn Pedersen tilstaaer herved at have bortfæstet til Anders Nielsen hans Arvinger eller hvem han maatte overdrage sin Ret, for et Tidsrum af 50, skriver halvtredsindstyve Aar beregnet fra Dato af det mig i Østerby Hals Sogn her paa Øen tilhørende Huus No 305 Lit. B Matkl. Nr. 41 og 76 der staaer for Htk. I alt 1 ¾ alb., ei alene Bygningen paa Eiendommen, men og den Grund hvorpaa det er opført og som ligger ved Huset, og er saaledes undtaget den særskilt fra Huset norden for Østerby tilliggende Lod. Nærværende Fæstebrev er i øvrigt indgaaet paa følgende Vilkaar.....

Men i stedet for at bortfæste blev det i stedet et salg: Skjøde.- Da Indenrigsministeriet ved Skr. Af 5te Febr. d.a. har tilladt særskilt Afhændelse af det herved overdragne, saa tilskjøder jeg herved Kjøberen Anders Nielsen samme, der nu under Matkl. Nr. 41 og 76 er ansat for ¼ Alb. Htk., uden særskilt Grskat, aldeles med de Rettigheder og Byrder det hidtil har været mig tilhørende og paa Vilkaar, at han selvfølkelig fremtidig svarer Skatter og alle navnlige Afgifter af det nævnte Htk. Kjøbesummen 90 Rdl.....

I 1868 må Lars Bjørn Pedersen stifte gæld, og som det er sket tidligere for andre, sætter han Huset som sikkerhed. Dokumentet lyder:

Jeg underskr. Styrmand Lars Bjørn Pedersen af Østerby paa Læsø tilstaaer ved denne min Ptfskrg. At være skyldig til Casper Villiamsen hersteds den Sum 200 Rbd., skriver to hundrede Rigsdaler R.M., som jeg forpligter mig at betale skadesløst efter ½ Aars foregaaende Opsigelse fra een af Siderne til en 11 Juni eller 11te Decbr. Termin; saaog til imidlertid at forrente Summen hvert Aars 11 Decbr. med 4 Procent aarligen. Til Betyggelse for saadan skadesløs Betaling af Capitalen, Rente og alle paagaaende Omkostninger giver jeg herved Creditor første Panterettighed i det mig i

fornævnte Østerby tilhørende Sted No 325, Matk. Nr. 49, 64 og 76a med Bygninger og Jorder af Htk. 1 Fkr. 1½ Alb. I Søgsmalstilfælde er jeg underkastet den ved Fr. af 25de Januar 1828 hjemlede hurtige Retsforfølgning, og om Manglerne ved Adkomsterne frafaldes Retsanmærkning. Læsø den 23 Juni 1868, Lars Bjørn Pedersen. Til Vitthed. Hoffmann, M. Kjerulf. Læst paa Læsøthing den 29de Juni 1868 og ptkol. Folio 284 og 285, Barfoed.

Ved folketællingen i 1870 ser husstanden således ud:

Hjørring amt, Læsø herred, Hals sogn, Østerby, et Huus.

Lars Bjørn Pedersen, 35 aar, født i Hals sogn, Enkemand, Huusfader, Styrmand og Jordbruger.

Gjertrud Marie Pedersen, 5 aar, ugift, født i Hals sogn, Datter.

Christine Marie Christensen, 44 aar, ugift, født i Hals sogn, Husholder.

Christiane Poulsen, 18 aar, ugift, født i Hals sogn, Tjenestepige.

Ved folketællingen i 1870 ses, at Lars Bjørne Pedersen er enkemand, men det havde han tænkt sig at ændre. Men først skulle der afholdes skifte efter hans afdøde kone, efter hvem han har hensiddet i uskiftet bo.

Skifte efter Lars Bjørn Pedersens kone Ane Kirstine Christensen:

Aar 1870 den 28 October. om Formiddagen Kl. 11 blev paa Læsø Birkecontoir af den const.

Skifteforvalter i Overværelse af Sognefd. H. Gydesen og A. Levin efter Begjæring af Styrmand og

Huusmand Lars Bjørn Pedersen i Østerby foretaget Skifte efter hans den 17 Decber. 1864 afdøde

Hustru Ane Kirstine Christensen, efter hvem han hidtil har hensiddet i uskiftet Bo. Enkemanden var mødt og angav, at den Afdøde kun efterlader en Datter, Gjertrud Petrea Kirstine Pedersen, 6 Aar gl.

tilfalder ovennævnte umyndige Gjertrud Petrea Kirstine Pedersen, da Enkemanden renuncerede paa den ham tilkommende Arvelod, og bliver fremdeles indestaaende hos Faderen, saa saavel

Skifteforvalteren som Værgen heri indrømmede, mod Sikkerhed i det hele Bo, nemlig Huset Matk.

No 49, 64 og 76a i Østerby af Hartkorn 1 Fkr. 1½ Alb., den tilfæstede Lod for Resten af 50 Aar fra 1 Mai 1855 af Stedet Mtk No 99 i Hals Sogns vestlige Deel, samt i Boets Løsøre og Besætning, alt næstefter den nu derpaa hvilende Pantegjeld

D. 10. april 1871 blev Lars Bjørn Pedersen atter gift. I kirkebogen står der:

”Enkemanden Lars Bjørnsen Pedersen blev gift igen d. 10 april 1871 i Østerby kirke. Han blev gift med pigen Juliane Madsen, 37 Aar. Hun var datter af Husmand Mads Nielsen Smith og Hustru Ane Pedersdatter i Østerby.”

Jeg har tidligere omtalt hvordan forskellige kaldenavne til Huset er brugt til forskellige tider. I dag kaldes Huset Hedvigs hus.

På den følgende regning fra 1873 ses hvad stedet/Huset blev kaldt dengang, nemlig ”ved Lars Bjørn Pedersens” I dag vil man have sagt ”ved Hedvigs hus” eller da Hedvig boede deri: ”ved Hedvig Melchiorsens”

Regning
N° 180

Regningsmand paa Læsø Værelse i Østerby

1 Skiftelod til 1 Lod med Lars Bjørn Pedersens	64
30 Skiftelod til paa Læsø 4 1/2 Skiftelod (Læsø)	32
4 Skiftelod 3 1/2 Skiftelod til Læsø Værelse for 1 Værelse 1/2	24
	120

Østerby den 11 Decembers 1873
J. G. Melchior

Atter stifter Lars Bjørn Pedersen gæld, og igen sætter han Huset som sikkerhed:

Aar 1873 den 15 Decber. – tinglæst – Jeg undskr. Styrmand Lars Bjørn Pedersen af Østerby paa Læsø tilstaaer ved denne min Ptfng. At være skyldig til Hr. Fyrskibsfører Møller hersteds den Sum 200 Rbd. giver jeg herved Kreditor første Panterettighed i det mig i fornævnte Østerby tilhørende Huus No 325, Mtk. No 49, 64 og 76a, med Bygninger og Jorder af Htk. 1 Fkr. 1½ Alb. Skulde jeg ikke erlægge Renten i rette Forfaldstid, skal Kapitalen være forfalden til Udbetaling, og skal Kreditor være berettiget til, naar Summen er forfalden og den ey erlægges, at gjøre Udlæg i Pantet. Om Manglerne ved de ældre Adkomster paa Huset frafalder Retsanmærkning.

Lars Bjørnsen Pedersen døde d. 12. august 1879 i Østerby og blev begravet på Østerby kirkegård d. 21. august. I kirkebogen står der: *Styrmand, Hmd. i Østerby, gift Mand 2^{det} Ægteskab, 46 Aar.* I skifteprotokollen er følgende dødsanmeldelse indført:
”*Aar 1879 den 12 August anmeldte Johannes Knudsen, at Husmand og Styrmand Lars Bjørn Pedersen er død i Dag. Enken Juliane Pedersen født Madsen hensidder i uskiftet Bo.*”

Her ses husstanden ved folketællingen i 1880:

Hjørring amt, Læsø herred, Hals sogn, Østerby, et Huus.

Juliane Petersen født Madsen, 46 aar, Enke, født her i sognet, Husejerinde.

Jens Peter Jensen, 13 aar, ugift, født her i sognet, Plejesøn.

Ane Kathrine Pedersen, 49 aar, ugift, født her i sognet, Tjenestepige.

Lars Bjørn Pedersen døde som tidligere skrevet i 1879, men skiftet efter ham blev først afholdt i 1881.

Skiftet efter Lars Bjørn Pedersen:

Aar 1881 den 18 Maj om Formiddagen blev af Skifteforvalteren paa hans Embedskontor og i Overværelse af undertegnede Vidner, efter Begjæring af Juliane Madsen foretaget Skifte efter hendes den 12 August 1879 afdøde Mand, Styrmand og Husmand Lars Bjørn Pedersen efter hvem hun hidtil har hensiddet i uskiftet Bo. Bemeldte Enke ere mødt og angav afdødes Arvinger at være hans Datter og hendes Steddatter Gjertrud Petrea Kirstine Pedersen 16 Aar gl. hvis beskikkede Værges Søren Jesper Sørensen ogsaa var tilstede. Endvidere angav Enken at Boet bestaaer af Huset M.no 49 og 64 i Østerby af Hrtkr. 1 Fkr. som hun anslog til 1500 Kr., Besætning og Løsøre anslog hun til Værdi 400 Kr., Lejeretten til en Lod af Gaarden M.no 5 og 99 i Hals for 24 Aar 60 Kr., Pantefordring paa Christian Olesen efter Obl. af 15. december 78 til Rest 280 Kr., i alt 2240 Kr.

Derimod anmeldte hun følgende Gjeld., Pantegjeld til Kapt. Møller 500 Kr., Datteren Gjertrud P. K. Pedersens Mødrene Arv 893 Kr. 14 Øre, Pantegjeld til J. G. Sørensen 100 Kr., Regningsgjeld til Kapt. Møller 20 Kr., Regningsgjeld til Hoffmann 38 Kr., Endelig paastod Enken en Begravelsesgodtgjøgrelse af 50 Kr., i alt 1601 Kr. 14 Øre

Mod ovenstaaende Enken Opgivende og Værdiansættelsen havde hverken Skifteforvalteren eller Værgen Noget at indvende.

Den Umyndiges ovennævnte Arvelod blev med Skifteforvalterens og Værgens Samtykke indestaaende hos Moderen med Sikkerhed i Stervbohuset Mno 49 og 64 i Østerby af Htk. 1 Fkr. samt i det øvrige Bo, næstefter den nu derpaa hvilende Pantegjeld, og bliver Skifteextrakt at udstede, tinglæse og til Værgen at overlevere, og blev det ham betydet, at han ikke er berettiget til at modtage Summen eller Afdrag derpaa, men at saadant alene kan ske til Skifteforvalteren, ligesom det paalagdes ham at paasee at Pantet ikke forringes, samt i øvrigt paa bedste Maade at

varetage den Umyndiges Tarv. Renter svares ej før den Umyndiges 18de Aar naar hun til den Tid nyder Ophold hos Stedmoderen. Skiftet er hermed sluttet, Bay, Juliane Madsen , S. J. Sørensen, Vidner Hoffmann, Levin.

Efter at foranstående Skifte var tilført blev det opdaget, at den Fejltagelse var indløben at den paa Huset og Løsøret satte Værdi er Rdlr i Stedet for Kroner, hvorefter Boet blev resumeret og igjen opgjort saaledes: Huset og Løsørets Værdi ansættes nu til 3600 Kr., Lejeretten og Pantefordringen uforandret 340 Kr., i alt 3940 Kr.....

D. 6. april 1883 skiftede Huset atter ejer. Juliane Pedersen solgte det til Niels Poul Bak Pedersen.

Niels Poul Bak Pedersen

Her ses købekontrakten og skødet der blev udformet da Niels Poul Bak Pedersen købte Huset af Lars Bjørn Pedersens enke:

Kjøbekontrakt - Jeg undskr. Juliane Pedersen, Enke efter Styrmand Lars Bjørn Pedersen, tilstaaer herved at have solgt til ligeledes undskr. Niels Poul Bak Petersen, det mig i Østerby i Hals Sogn tilhørende Sted M.no 49 og 64, med Bygninger og Jorder af Htk. 1 Fkr. og Gmskt. 51 Skl. alt med de Rettigheder og Byrder det hidtil har været mig tilhørende, og i øvrigt paa følgende Vilkaar: 1) I Kjøbet følger den lagte Rugsæd og Gjødningen, samt med Bygningerne alle mur- og nagelfaste Ting: Kakkellovne og Komfur undtagen, ligesom ogsaa en Trillebør og 2 Grebe, Ovnredskaberne, Brandredskaberne og 1 Sold medfølger. 2) Det Solgte overtages og tiltrædes af Kjøbereren den 1st April førstk., fra hvilken Dag det staaer for hans Regning og Risiko. 3) Skatter og enhver anden Afgift som opkræves den 1st April d. A. og fremdeles udredes af Kjøbereren. 4) Alle af Handelen flydende Udgifter udredes af Kjøbereren. 5) Den Sælgerinden tilkommende Lejeret for Resten af 50 Aar fra 1 Maj 1855 til en Hedelod af Gaarden M.no 5a, b og 99a i Hals Sogns vestlige Del, er ogsaa indbefattet under nærværende Overdragelse og Salg. 6) Kjøbesummen er akkorderet til 3600 Kr., hvoraf 2000 Kr. betales skadesløst den 11 juni førstkommende, og for Resten 1600 Kr., udsteder Kjøbereren Obl. med 1st Pr. i Eiendommen (med) 5 Procent Rente, og i øvrigt paa almindelige Vilkaar. Naar Kjøbesummen saaledes den 11 Juni d. A. er berigtiget meddeles lovligt Skjøde. Alene formedelst Afgifternes beregning anslaaes Lejerettigheden til 150 Kr., hvorefter Kjøbesummen for den faste Ejendom bliver 3450 Kr. Læsø den 24 Marts 1883, Juliane Pedersen, Niels Poul Bach Petersen. Til Vitlhed. Hoffmann, J. G. Sørensen.

Skjøde - Da Kjøbereren Niels Poul Bak Petersen, har berigtiget den fulde akkorderede Kjøbesum, saa meddeler jeg ham herved Skjøde paa det solgte Hus og overdrager ham Lejeretten til Hedelodden af Gaarden Mno 5a, b og 99a i Hals Sogns vestlige Del, aldeles paa de foranstaaende Vilkaar. Har Huset været ansat til Bankhæftelse, er denne ikke indfriet, og det Solgte og Overdragne er jeg pligtig at hjemle. Læsø den 9 August 1883, Juliane Petersen. Til Vitlhed. Joh. F. Hoffmann, Sv. Jacobsen. Til de Fattiges Kasse er betalt 1 Krone. Læsø 13 August 1883, J.H. Axelsen. Læst paa Læsø Birketing d. 13 August 1883 og ptkoll. V fol 208, Bay.

I forbindelse med købet blev Niels Poul Bak Pedersen skyldig til den tidligere ejer for en del af købesummen,, hvilket ses af den efterfølgende panteobligation fra Læsø Birks skøde- og panteprotokol.

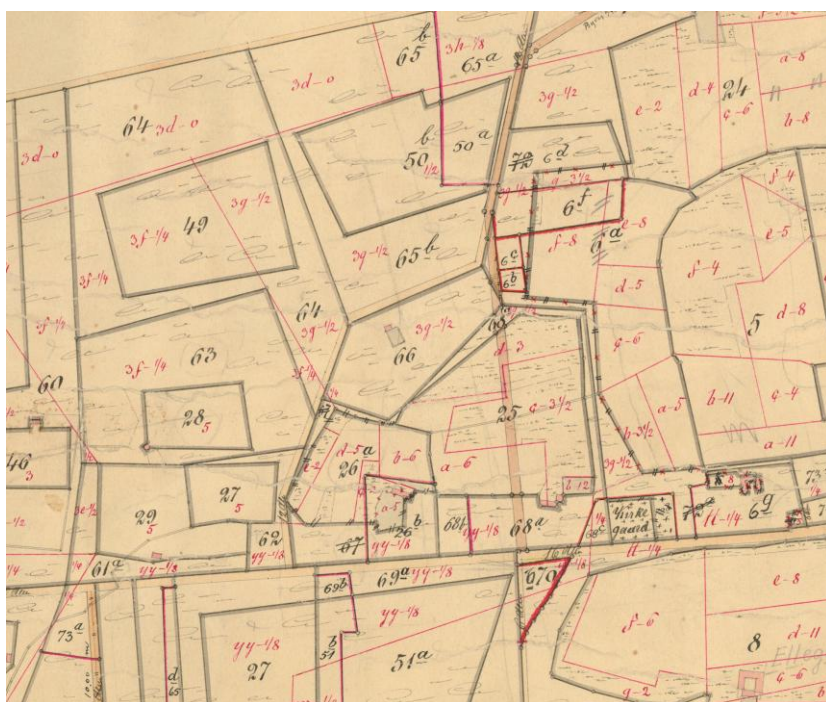
Jeg undskr. Niels Poul Bach Petersen tilstaaer ved denne min Panteforskrivning at være skyldig til Lars Bjørn Pedersens Enke den Sum 1600 Kr., skriver et tusinde og sex hundrede Kroner, som jeg forpligter mig at betale skadesløst efter ½ Aars foregaaende Opsigelse fra en af Siderne til en 11 Juni eller 11 Decber.; ligesom jeg og er pligtig at forrente Summen med 5, er fem Procent aarlig, hvilken Rente erlægges med Halvdelen i hver af de nævnte Terminer. Til Betyggelse for saadan

skadesløs Betaling af Kapitalen, Rente og alle paagaende Omkostninger, giver jeg herved Kreditor første Panterettighed i det mig i Østerby, Hals Sogn tilhørende Hus, M.no 49 og 64, med Bygninger og Jorder af Htk. 1 Fkr., tillige med al min Avl og Afgrøde derved til enhver Tid. Skulde jeg ikke erlægge Renten i rette Forfaldstid, skal Kapitalen uden Opsigelse være forfalden til Udbetaling; hvorhos jeg underkaster mig Exekution efter Lov af 29 Marts 1873. Læsø d. 9. Augst. 1883, Niels Poul Bach Petersen.

Ud over at blive skyldig til den tidligere ejer, måtte Niels Poul Bak Pedersen også optage et lån for den resterende del af købesummen. Her ses den panteobligation, som han udstedte til strandingscommissionær J.G. Sørensen:

Jeg undskr. Niels Poul Bak Petersen tilstaaer ved denne min Panteforskrivning, at være skyldig til Hr. Strandingskommissionær J.G. Sørensen her i Østerby den Sum 1200 Kr., skriver eet tusinde og to hundrede Kroner som jeg forpligter mig at betale skadesløst efter 1/2 Aars foregaaende Opsigelse fra een af Siderne til en 11 Juni eller 11 Decber.; ligesom jeg og er pligtig at forrente Summen med 5, er fem Procent aarlig, der erlægges hvert Aars 11 Juni. Til Betyggelse for saadan skadesløs Betaling af Kapitalen, Rente og alle paagaende Omkostninger giver jeg herved Kreditor 2^{den} Panterettighed, næst efter 1600 Kr., i det mig i fornævnte Østerby, Hals Sogn, tilhørende Hus, M.no 49 og 64, med Bygninger og Jorder af Htk. 1 Fkr., samt med al min Avl og Afgrøde til enhver Tid, i min Besætning og Arbejdsredskaber som jeg ligeledes til enhver Tid maatte eie. Tillige indestaar ieg underskrevne Debtors Fader Peder Søren Olesen, ogsaa af Østerby, som Kautionist og Selvskyldner for aldeles skadesløs Betaling. Debitor er underkastet Exekution efter Lov af 29 Marts 1873, og i Søgmaalstilfælde er saavel ham som Selvskyldnerkautionisten underkastede den ved Fr. af 25 Januar 1828 hjemlede hurtige Retsforfølgning. Læsø den 1 Juni 1883, Niels Poul Bak Petersen. Som Selvskyldnerkautionist Peter Søren Olesen.

Da Niels Poul Bak Pedersen købte Huset var han stadig ungkarl; men det blev der rådet bod på d. 26. oktober 1883, hvor han blev gift i Østerby kirke med Pigen Annette Kirstine Bojesen. Hun var 25 år og datter af Boje Dam Bojesen i Østerby.

Brudgommen var ligeledes 25 år og Sømand og søn af Peder Søren Olsen i Østerby

Den tidligere ejer af Huset, Lars Bjørn Pedersens enke Juliane Madsen døde i Østerby d. 22. juni 1885 og blev begravet på Østerby kirkegård d. 30. juni. I kirkebogen står der: "Enke efter Styrmand Lars Bjørn Petersen, 51 Aar"

Her til venstre ses et kortudsnit fra 1885 der viser matrikel nr. 49. Som et pejlemærke ses meders til højre Østerby kirkegård. På kortet står der: "Opmaalt 1817 af Hansen, Udskiftet Aar 1949-52 af Birk og omtegnet Aar 1885 af E. Jacobsen.

Folketællingen 1890 for Østerby, Hals sogn, Hjørring amt
 Anette Kirstine Pedersen født Bojesen, kvinde, 32 aar, gift, medlem af Folkekirken, født i Østerby, Husmoder, Erhverv: Landbrug
 Pouline Agata Pedersen, kvinde, 3 aar, medlem af Folkekirken, født i Østerby, Datter
 Ane Sørine Caroline Bojesen, kvinde, 26 aar, Ugift, medlem af Folkekirken, født i Østerby, Tjenestepige.

Ved folketællingen for 1890 findes Niels Poul Bak Pedersen på en tillægsliste:

Niels Poul Bak Pedersen, mand, 31 aar, gift, medlem af Folkekirken, født i Østerby, Husfader, Sømand, Midlertidigt opholdssted: Trindelen Fyrskib

Til højre ses en model af fyrskibet "Trindelen", som findes på søfartsmuseet på Læsø

D. 27. december 1900 døde Annette Kirstine Bojesen i Østerby. Hun blev begravet på Østerby kirkegård d. 1. januar 1901. I kirkebogen står der:

"Husmandskone i Østerby, Hals Sogn Horns herred med Læsø.

Født i Østerby Hals Sogn paa Læsø den 17. september 1858. Datter af afdøde Styrmand Boje Dahm Bojesen og Hustru Ane Juls Sørensdatter Gaarn, Østerby Hals Sogn paa Læsø. Gift med Husmand Sømand Niels Poul Bak Pedersen. Sidste fælles Bopæl: Østerby Hals Sogn paa Læsø"

I skifteprotokollen findes der en dødsanmeldelse efter Annette Kirstine Bojesen:

Aar 1901 den 5. Januar fremlagdes Anmeldelse af 9 d. fra Husmand i Østerby Hals Sogn, Niels Poul Bak Pedersen om at han agter at sidde i uskiftet Bo efter sin afdøde Hustru Annette Kristine Bojesen med deres to Fælledsbørn Pouline Agathe Pedersen født 14. februar 1887 og Peder Chr. Pedersen født 14. februar 1890.

Anmeldelsen tages til Følge, og Enkemanden hensidder saaledes i uskiftet Bo med Livsarvinger, uden at Boet har været under offentlig Behandling.

Folketællingen 1901 for Østerby, Hals sogn, Læsø Birk, Hjørring amt – Matrikel 64 og 49
 Niels Poul Bak Petersen, mand, født 5. september 1858, Enke, medlem af Folkekirken, født i Byrum Hjørring amt, tog ophold i Sognet i 1873 hvor han kom fra Byrum, Husfader, fhv. Fyrskibskok, Agerbrug og Statsunderstøttelse, gift i 1883 og ægteskabet ophørt ved dødsfald i år 1900. 2 levende børn.

Pouline Agathe Petersen, kvinde, født 19. februar 1887, Ugift, medlem af Folkekirken, født i Hals sogn Hjørring amt, Barn

Peter Christian Petersen, mand født 14. februar 1890, ugift, medlem af Folkekirken, født i Hals sogn Hjørring amt, Barn

Ane Juels Børum, kvinde, født 16. marts 1831, Enke, medlem af Folkekirken, født i Hals sogn, Hjørring Amt, Slægtning, Aftægt, blev gift i 1857 og ægteskabet ophørt pga. dødsfald i 1874, 3 levende og 1 dødt barn, midlertidig ophold, egentlige opholdssted er Byrum.

D. 3. marts 1902 blev der foretaget skifte efter Niels Poul Bak Pedersens afdøde kone Annette Kirstine Bojesen.

I skifteprotokollen står der:

Boet efter den d. 27 Octbr. 1900 afdøde Annette Kristine Bojesen af Hals:

Mødt var afdødes Egtefælle Husmand Niels Poul Bak Pedersen af Hals, der hidindtil har hensiddet i uskiftet Bo, og begærede Skifte efter afdøde afholdt. Han opgiver i Ægteskab med den Afdøde kun at have haft to endnu levende Børn: Pouline Agathe Pedersen, født 15 Febr. 1887 og Peder Christian Pedersen, født den 14 Febr. 1890. Daabsattester for Børnene forevist. Ligeledes var mødt de nævnte Børns Onkel Gaardejer Lars Johan Larsen af Byrum der beskikkedes til Værge for de nævnte Børn.

Enkemanden opgav Boens Aktiver som følger: Boets faste Ejendom Matr. No 49, 64 i Østerby og 99c Hals Sogns vestlige Del, af Hartkorn i alt 1 Frk. 2 Alb og af gammel Skat sistnævnte Matr.no 24 fra og førstnævnte 2 Matr.no 51 Sk. – tilligemed Ejendommens Bygninger, Besætning, Inventarium, Avl og Markredskaber, samt alt Boets Indbo 3500 Kr., Han opgiver paa Tro og Love at Boet ikke har andre Aktiver. Boets Passiver andrager a) Pantegæld 300 Kr., b) Løs Gæld 400 Kr.

.....
Vi underskrevne Arvinger efter fornævnte Afdøde nemlig: 1. Huseier Niels Poul Bak Pedersen, Østerby, afdødes efterladte og hidtil i uskiftet Bo hensiddende Ægtefælle., 2. Pouline Agathe Pedersen, ibid, født den 15 Febr. 1887., 3. Peder Christian Pedersen, ibid. født den 14. Febr. 1890, (begge) ved beskikket Værge Gaardeier Lars Johan Larsen, Byrum have Dags Dato foretaget følgende Opgørelse og Deling af Boet:

Til arv blev der:

<i>1. Enkemanden N.P.B. Pedersen erhoder 1/4 eller</i>	<i>343,97</i>	
<i>2. Pouline Agathe Pedersen</i>	<i>515.96</i>	
<i>3. Peder Christian Pedersen</i>	<i>515.06</i>	<i>1375 Kr. 89 Øre</i>

Da Børnenes Arv ikke kunne udredes uden at sælge det af Boet faste eller løse Eiendele, som Enkemanden behøver til sin Næringsdrift eller dagligt uundværligt Behov, bliver bemeldte Arve, store tilsammen 1031 Kr. 92 Øre indestaaende hos Enkemanden og Ifølge thinglæst Extrakt af nærværende Opgørelse sikret ved Udlæg i Boets faste og løse Eiendele, deriblandt den faste Eiendom, Matr. Nr. 49 og 64 Østerby, og 99c Hals Sogns vestlige Del, med Bygninger, Besætning, Inventarium m.v. alt saaledes som foran findes beskrevet og efter den for Tiden indestaaende Pantegæld paa 300 Kr. Retsanmærkning frafalder.

Af Børnenes Arv svares ingen Rente saalænge de i Hjemmet nyder Underhold og Opdragelse, men naar Opdragelsen er tilendebragt, eller naar Børnene forlader Hjemmet, forrentes Arven med 4% om Aaret, den udbetales naar de opnaar 18 Aars alderen.....

Årsagen til skiftet efter Niels Pouls første kone skal ses i det følgende: Niels Poul Bak Pedersen blev gift igen d. 31. marts 1902 i Østerby Kapel, med Pigen Elise Marie Degn.

I kirkebogen står der: *Husmand Enkemand Niels Poul Bak Pedersen. Fødested: Byrum, Byrum Sogn paa Læsø den 5te Septbr. 1858. Opholdssted og Stilling: Husmand Østerby, Hals Sogn paa Læsø. Søn af Husmand Peder Søren Olesen og Hustru Edel Maria Kirstine Johnsdatter Nielsdatter,*

Østerby Hals Sogn paa Læsø. Enkemand efter Annette Kirstine Boiesen, død i Østerby Hals Sogn paa Læsø den 27 Dec. 1900.

Pige Elise Marie Degn, Født i Østerby Hals Sogn paa Læsø d. 30. marts 1868.

Stilling og opholdssted: Hjemme. Datter af afdøde Sømand Lars Pedersen Dam og Hustru Kristine Marie Svendsen, Østerby, Hals Sogn paa Læsø.

Forloverne: Sømand Ole Theodor Julius Pedersen Byrum sogn paa Læsø og Husmand Anders Nielsen, Østerby Hals sogn paa Læsø.

På ejendomsfronten skete der ikke noget de næste mange år. Jeg vil derfor i de følgende give nogle øjebliksbilleder af familien, hvilket sker ved folketællingerne fra 1906, 1911, 1916, 1921, 1925 og 1930 som alle følger her:

Folketællingen 1906 i Østerby Hals sogn, Læsø Birk, Hjørring amt. – Matr.no 49, 64
Niels Poul Back Petersen mand, født 5. september 1858, gift, Husfader, Husmand
Elise Marie Petersen, kvinde, født 30. marts 1868, gift, Husmoder
Peder Christian Petersen, mand, født 17. februar 1890, ugift, Søn.

Folketællingen 1911 i Østerby, Hals sogn, Læsø Birk, Hjørring amt. – Matr. No 49
Poul Bak Petersen, mand, født 5. september 1858, gift, medlem af Folkekirken, født i Byrum sogn paa Læsø, tog ophold i sognet i 1875, kom fra Byrum. Husfader, Husmand
Elise Marie født Dahm, kvinde, født d. 30. marts 1868, gift, medlem af Folkekirken, født i Hals sogn paa Læsø, Husmoder, Kone
Peter Christian Petersen, mand, født d. 14. februar 1890, ugift, medlem af Folkekirken, født i Hals sogn paa Læsø, Søn, Sømand
Gundel Marie Kirstine født Sørensen, kvinde, født 10. januar 1832, Enke, medlem af Folkekirken, født i Hals sogn paa Læsø, Slægting, Hustyende.

Folketællingen 1916 i Østerby, Hals sogn, Læsø Birk, Hjørring Amt – Matr. 49, 64
Poul Bak Petersen, mand, født 15. september 1858, gift, Er vedkommendes arbejdssevne varigt forringet: ja. Årsagen: Vanfør paa venstre Ben. Husfader, Husmand. Indkomst: 400 kr. Paalignet personlig skat til kommunen: 16 kr.
Marie Elise født Dahm, kvinde, født 30. marts 1868, gift, Er vedkommendes arbejdssevne varigt forringet: Nej. Husmoder.
Kirstine Gunild født Svendsen, kvinde, født d. 10. januar 1832, Enke, Husmoder

En væsentlig ting skete i 1919, som ikke på det tidspunkt havde noget med Huset at gøre. D. 11. oktober 1919 blev Hedvig, som senere ejede og lagde navn til Huset, født. Hun blev døbt i Østerby kirke d. 30. november samme år. Hun var datter af Peder Christian Pedersen og Margrethe Elisabeth Svendsen. Ved at hun er datter af Peder Christian Pedersen, så er hun tillige barnebarn af Niels Poul Bak Pedersen.

Udsnit fra kirkebogen ses herunder:

6	1919 11 ^{te} Oktober	Østerby, Hals Sogn paa Læsø Hans Herred	Hedvig Pedersen	Husmand og Fisker Peder Christian Pedersen (29 år) og Hustru Margarethe Elisabeth Svendsen (23 år) Østerby, Hals Sogn

Tilbage til de nævnte folketællinger:

Folketællingen 1921, Østerby, Hals sogn, Læsø Birk, Hjørring amt – Matr. 49, 64.

Niels Poul Bach Pedersen, mand, født 5. september 1858, gift, født i Hals sogn Læsø, medlem af folkekirken, Husfader, Erhvervet er Landbrug

Elise Marie født Dam, kvinde, født d. 30. marts 1868, gift, født i Hals sogn Læsø, medlem af Folkekirken, Husmoder.

Folketællingen 1925, Østerby, Hals sogn, Læsø Birk, Hjørring amt, matr. 49, 64

Niels Poul Bak Pedersen, mand, født d. 5. septemebr 1858 i Byrum sogn Læsø Hjørring amt, dansk statsborger, gift, Husfader, Husmand, Bopæl pr. 5. november 1924: Østerby

Elise Marie Pedersen, kvinde, født 30. marts 1868 i Hals sogn Læsø Hjørring amt, dansk statsborger, gift, Husmoder, Bopæl pr. 5. november 1924: Østerby

Folketællingen 1930, som også var den sidste hvori Niels Poul Bak Pedersen deltog.

Østerby Hals sogn på Læsø, Hjørring amt – Matr. 49, 64

Niels Poul Bach Pedersen, er tilstede ved tællingen, Bopæl 5 November 1929: Østerby, mand, født 5. september 1858 i Hals sogn, dansk statsborger, gift, Husfader, Husmand, sidste ægteskab blev indgået i 1902

Elise Marie Pedersen, er tilstede ved tællingen, Bopæl 5 November 1929: Østerby, kvinde, født 30. marts 1868 i Hals sogn, dansk statsborger, gift, Husmoder.

Maja Kamma Nielsen, er tilstede ved tællingen, Bopæl 5 November 1929: Østerby, kvinde, født d. 29. juli 1915 i Hals sogn, dansk statsborger, Tjenestepige

Niels Poul Bak Pedersen døde d. 21. marts 1934 i Østerby, Hals sogn og blev begravet d. 27. marts på Østerby kirkegård.

I kirkebogen står der:

”Pens. Fyrskibsmatros af Østerby Hals Sogn paa Læsø. Født i Byrum Sogn 5. september 1858. Søn af Indsidder Peder Søren Olsen og Hustru Edel Marie Kirstine Johnsdatter. Gift 2. Gang med efterlevende Marie Elise Dahm. Sidste fælles Bopæl: Østerby.

Attest fra Læsø Skifteret 22. marts 1934”

Udskrift af Skiftebog for Frederikshavn Købstad og Horns Herred med Skagen Købstad og Læsø Birk.

Aar 1934 den 31 Maj Eftermiddag Kl. 4 blev Læsø Birks Skifteret sat og holdt paa Dommerkontoret i Byrum i den ordinære Dommers Forfald beklædt af Dommerfuldmægtig cand. juris. Poul Jensen i aabent Retsmøde, hvor da foretoges:

D.L. 358/1933-34 Dødsboet efter Niels Poul Back Pedersen af Østerby, død 21 Marts 1934.

Skifteforvalteren bemærkede, at Arvingerne efter det oplyste er:

A. Afdødes efterlevende Enke Elise Marie Pedersen f. Dam, Østerby myndig.

B. Afdødes Børn af 1. Ægteskab: 1. Fisker Peter Christian Pedersen, Østerby, myndig - 2. Pouline Agathe Nielsen f. Pedersen, død, børn: a. Poul Vistrup, Byrum, myndig, b. Kristence Pedersen, f. Vistrup, Vesterø, c. Arvid Nielsen, f. 26. April 1916, Vesterø, d. Nelly Nielsen, f. 13. Oktober 1918, Vesterø, e. Agda Nielsen, f. 7. Marts 1921, Vesterø, f. Børge Nielsen, f. 4. December 1923, Vesterø, g. Armand Nielsen, f. 14. April 1925, Vesterø.

Afdødes Enke mødte personlig. Arvingerne B a-b mødte personlig. Til Værge for Arvingerne B c-g beskikkedes Faderen Fisker Niels Peter Nielsen af Vesterø, der mødte ved Svigerfaderen Lars Johan M. Larsen ifølge Fuldmagt.

De mødte opgav Boets Aktiver og Passiver saaledes:

Aktiver:

Ejendommen Matr. Nr. 49 og 64 Hals Sogn	Kr. 4.000,00
Indestaaende i Læsø Sparekasse	Kr. 6.154,71
Andelsbreve i Dampskibsselskabet "Læsø"	Kr. 300,00
Indbogenstande	Kr. 100,00

Passiver:

Begravelsesomkostninger	Kr. 300,00
Gebyr 1/2 % af Massen	Kr. 8,71
Vidnegebyr	Kr. 2,00
	<u>310,71</u>
	Kr. 10.144,00

Da saavidt var passeret, begærede de mødte sig Boet udleveret til videre privat Skifte og Deling. Da der fra Skifterettens Side intet fandtes herimod at erindre, blev Boet udleveret Arvingerne til privat Skifte, idet det indskærpedes dem, at de myndige Arvinger hæfter solidarisk for Boets mulige Gæld, samt at de er forpligtede til at indgive Opgørelse af Boet til Skifterettens Godkendelse.

Der fremlagdes Opgørelse i Henhold til Skiftelovens § 78. Opgørelsen godkendtes af Skifteretten – Boet sluttet. Skifteretten hævet, Poul Jensen kst., Vidne M. Nielsen.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Dommerkontoret i Frederikshavn, den 9 April 1941, Styhr.

Foranstaaende Skifteudskrift bedes tinglæst som Adkomst for Enken paa Ejendommen Matr. Nr. 49 og 64 Østerby, Hals Sogn samt Matr. 99c Hals Sogns vestl. Del og paa Retten til at erholde Skøde paa den Ejendommen Matr. Nr. 69, 62 m.fl. Hals Sogns vestl. Del tillagte Lod i den nordre Hede i fl. Dokument lyst 17. December 1917.

Med Hensyn til Servitutter og andre Byrder henvises til Ejendommens Blad i Tingbogen.

Frederikshavn den 16 April 1941.

Foranstaaende Begæring tiltrædes af underskrevne myndige Arvinger i Boet. 1. Fisker Peter Christian Pedersen, Østerby, Læsø. 2. Poul Vistrup, Byrum, Læsø. 3. Kristence Pedersen, f.

Nr.	Lyst: (Aemdelyst)	I. Ejendomsret	Købesum (Ejendoms skyld)	Bemærkninger
1	19/10 91	Skøde til Erik Poul Bak Pedersen		
2	8/5 41	Skifteudskrift fra Elise Marie Pedersen paa 29 c, 49, 84 og 49 c 7 paa 72 a og 72 b (1916)		
3	---	Skøde til Hedvig Pedersen paa do. og do (1917) gift Melchiorson (Nielsens skøde paa 2/3 (1917))	45000 35000 Kr	
4	14/4 40	Skøde til Erik Poul Bak Pedersen paa 29 c, 49, 84 og 49 c 7 paa 72 a og 72 b (1916)	50.000	(Ej) (E) b
4	20/3 1941	Skøde til Semi Thorsrud Konvall Skifteforlag. Ammø 1/1 + II 2	205.000,- (160.000,-)	49-c smst. 17/3 1943 skøde fra tidligere skøde - skifteforlag.
5	8/8 1941	Skøde til Lars Møller	140.000,- (240.000,-)	(128/15)

Vistrup, Vesterø, Læsø, samt af Skifteretten i Frederikshavn Købstad m.v., idet det attesteres, at de umyndiges Arvelodder er indsat kontant i Overformynderiet. Læsø den 13. Maj 1941, Peder Christian Pedersen, Christence Pedersen, Poul Vistrup, Skifteretten i Frederikshavn.

Niels Poul Bak Pedersens enke Elise Marie Pedersen blev efter skifte boende i Huset. Hun solgte det i 1941 til Hedvig Melchiorson.

Hedvig Melchiorson

Ifølge tingbogen fik Hedvig skøde på Huset d. 16. maj 1941. Et uddrag af tingbogen ses her til venstre:

Her ses også, at Hedvig ejede Huset frem til d. 20. marts 1991 hvor hun solgte det til et svensk firma: ”Semi Charterede Consult Aktiebolag” I samme tingbogsuddrag ses af Læsø Museum købte Huset d. 8. august 1994.

En ting der også er interessant ved dette tingbogsuddrag er, at der øverst står d. 19/10 1891 (*han købte det i 1883*) skøde til Niels Poul Bak Pedersen, som var Hedvigs farfar, og når man ser på datoen hvor Hedvig solgte Huset, d. 20/3 1991, ses det at Huset har været i samme families besiddelse i over 100 år.

Hedvig blev gift d. 12. oktober 1941 i Østerby kirke med Ungkarl og fisker af Østerby Karl Johan Melchiorson, som var søn af Husmand Melchior Frederik Melchiorson. Ved Hedvig står der Pige, Husassistent af Østerby Hedvig Pedersen. Datter af Husmand og Fisker Peder Christian Pedersen og Hustru Margrethe Elisabeth Svendsen

I de følgende år blev familien forøget med flere børn. På ejendomsfronten skete der intet, og jeg har derfor valgt at slutte denne fremstilling ved år 1950, for som jeg skrev tidligere er der andre der er mere kvalificeret til at skrive Husets historie fra 1950 og fremefter.

Afslutningsvis ses her Amtstjuens ”Fortegnelse over ansættelse til ejendomsskyld og grundskyld” for Læsø år 1950, hvor Hedvigs hus er angivet:

1005		A. Tdr. Skpr.		PdL.		Alb.				
582	Hans J. Melchiorson	—	—	1	2	—	—	5000	24,7 ha	2000
		49,64						Omvurdering		pr. 1. 0
		Hals								a:
		99 c								b:
				B. Thaler		1/100				
1006										

Vurderingen til ejendomsskyld: kr. 5000, areal 24,7 ha. Og grundværdi kr. 2000.

Afslutning

Det var mit bidrag til historien om Hedvigs hus. Hvem tager tråden op og fortæller historien fra 1950 og fremefter?

Kurt Dahl, Svenstrup - august 2014.